



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1729. usque ad annum 1731

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 13322648

§. 92. Quorumdam Prædicantium fanaticismus in Silesia repressus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67677)

Sæc. XVIII.
A. C. 1730.

§. XCII.

Quorundam Prædicantium fanatismus in Silesia repressus.

Sicut duobus retro sæculis famosi sectarum Protoparentes Christi Ecclesiam sub falso purioris Evangelii & doctrinæ prætextu debellarunt, ita & nostro ævo inter Catholicos Jansenistæ, & inter ipsos Protestantes Pietistæ omnia fusdeque vertere conati sunt, ambo sub specie sanctioris vitæ puriorisque doctrinæ venenum suum inaurato poculo propinantes. Quo autem periculosiores erant lupi sub ovina pelle grassantes, eo vigilantiores erant illi, quorum cura erat, ut ni suorum intellectum ab errore rationibus, saltem voluntatem a turbis & seditione pœnis cohiberent. Eo collimabant iterata, eaque severissima edicta, quibus Angliæ, Daniæ & Porussiæ Reges, alii-que Principes A catholicis ad Prædicantium querelas clandestina Pietistarum conventicula interdixere: Non deerant tamen ex ipsis Prædicantibus, qui horum sectam nonnisi phantasma, & fabulam ab æmulis suis in veræ pietatis odium temere excogitatam esse, proclamarent, ipsosque novos hosce Sectarios ore & calamo strenue defenderent, qui-

Sæc. XVIII. quinimo non pauci illos ceu genuina

A. C. 1730. Dei Filios deprædicabant, nilque magis

iniquum esse ajebant, nili quod

veræ pietatis Sectatores tanta legum

severitate vexarentur: Id vero in

omnino mirum erat, quod iidem

qui singulare pietatis studium ple-

buccis crepabant, contra omnes pie-

tis Regulas Adversarios suos ceu Lu-

theranos Papas, hæreticæ pravitate in-

quisitores, hæreticos, infideles &c. tra-

dúxerint, contempserint, atque acer-

bissimis, & a Christiana mansuetudine

tantopere alienis convitiis & probra-

facie laceffiverint. Hæc ipsa vero mo-

tua partium criminatio A catholicis po-

titillimum Principibus novum majus

periculi metum injiciebat: unde de

opportunitis hoc venenum detegenti-

remediumque malo opponendi medi-

ferio cogitare cœperunt, ac præcipue

præcepere, ut in illorum, qui *Pietisti*

vocabantur, mores, & doctrinas se-

dulo inquireretur; dein jusserunt, ut

exacte coram Magistratu indicaretur

in quibus articulis Pietismus a *pa-*

Confessione Augustana, vel aliis *Re-*

gionibus in Imperio toleratis recedat

Confecto hoc examine deprehensus

est, quosdam huic sectæ addictos Pre-

dicantes docere, se ab ipsomet Deo esse

sanctos, ac propterea ad Evangelium

Sæc. XVIII.
A.C. 1730.

ministerium non alia indigere vocatione: quemlibet Christianum, cum Regale sacerdotium habeat, a Deo illustratum & in Dei Verbo exercitatum sine singulari vocatione posse populis annuntiare Dei Verbum, dummodo internam vocationem habeat, cuiuslibet datam esse potestatem dimittendi peccata, nec ad id institutum esse speciale ministerium, proin Pastorum Consistoria per summum nefas ejusmodi jus sibi solis vendicare: Insuper præcipue in Hasso - Casselensi ditione exploratum habebatur, quosdam palam tradidisse, peccatores non justificari per fidem in Christum, suæ sectæ affectas ad illum perfectionis statum pervenire posse, ut nequidem amplius peccare valerent, in his reperiri internam vocem, ac cæleste vivi Verbi testimonium, proin necessarium non esse externum Dei cultum, publicas Conciones & Sacramentorum usum, vel communem Ecclesiarum frequentationem, ac demum Lutheranos Prædicantes nil aliud esse, quam literas mortuas ac occidentis declamatores, cæcos Duces, & seductores.

Præterea in Electorali Hannoverano edito sexdecim certa, ex quibus Pietistæ dignoscerentur, indicia proponebantur, scilicet 1. quod Ecclesiastica

Hist. Eccles. Tom. LXXIII.

Cc stica

Sæc. XVIII. ftica Principum, & Pastorum statum
 A. C. 1730. contemnant, II. Ministerium convul-
 laceffant & calumniantur. III. Publi-
 cum Dei cultum ceu inutilem vilipe-
 dant. IV. Sese sacræ Synaxi subde-
 cant, V. Baptismum fere pro nihilo
 habeant. VI. Sese tanquam perfecti
 jactitent. VII. Internas revelationes
 crepent. VIII. Confessionem & ablu-
 tionem exhibent IX. Cunctos
 adversantes pro infidelibus, & non con-
 natis habeant. X. Privata conver-
 tacula instituant, & fæminas seducant
 XI. Regnum millenarium propugnent
 XII. Risum & choreas pro peccatis
 venditent. XIII. Exclusa fide solus
 bonis operibus innitantur. XIV. De-
 vlni Verbi & Sacramentorum effica-
 ciam a Ministri Sanctitate derivent
 XV. denique æternam poenam dam-
 natorum negent.

Nec minus in excogitandis erro-
 ribus fæcundi, & in defendendis peccatis
 naces erant quidam Tubingenses Theo-
 logi, a quibus Rolenbachius, Schmalzerus,
 Hadingerus aliique docuerunt neminem
 ad certum Ecclesiæ ritum adstringi, caput
 ad nomen Jesu detrahere, esse superstitiosum,
 in Ecclesia Lutherana ingentem reformationem
 etiam in doctrina desiderari, inter cetera
 ma veræ Ecclesiæ signa nullatenus re-
 pugnare.

reponendam Divini Verbi puritatem, & legitimam Sacramentorum administrationem, neminem ad publicum Dei cultum teneri, Lutheranae Ecclesiae Prædicantes nec Divinam vocationem, nec Spirituale ministerium habere, infantes Baptizatos rursus esse tingendos, Deum instituisse alium Baptismum, cænam Lutheranorum non esse Domini Dei Cænam, proin usitatam in Ecclesia Lutheranâ Cænam esse rejiciendam, nefas esse Symbolicis libris subscribere, pium cum impio non posse cænam Euchâristicam sumere &c.

Sæc. XVIII.
A. C. 1730.

His erroribus Hellmundus Wezlaricus Pastor adhuc sequentes addidit. I. Christus est Verbum internum contrapositum Verbô scripto. II. Nullus, qui non est conversus, potest efficaciter Dei Verbum prædicare. III. Inter Christum Historicum seu externum, & inter Mysticum seu internum statuendum est discrimen. IV. Veræ poenitentiae præcipuum est amor Jesu Christi. V. Ecclesia Lutherana nil nisi secta est, in qua plures adhuc dantur errores, quam in Catholica. Fœdiora adhuc erant deliria Georgii Christophori Brendeli Pastoris Thürnaviensis, qui docere præsumpsit, veram Religionem inveniri in omnibus sectis etiam inter Turcas, & infideles.

Cc 2

Spi-

Sæc. XVIII. Spiritum sanctum naturaliter esse
C. C. 1730. omnibus hominibus, esseque proprium

Spiritum hominum, conscientiam esse
partem Divini halitus, qui a Patre Fi-
lioque procedit, ac propterea homines
ex tribus essentialibus constare parti-
bus, earumque secundam esse conscien-
tiam &c. Ita nempe hi Sectarii in
specie pietatis sibi aliisque illudebant,
cumque juxta Spiritum suum privatim
Scripturas interpretarentur, in turpi-
simos hosce errores deflexere.

Notum igitur comprobatumque e-
rat, Pietismum non esse meram fabu-
lam, sed feracissimam plurimorum ho-
minum Matrem; cum vero exinde ma-
nifestum schisma in Ecclesia Lutheranis
enatum esset, & propudiosa non minus
quam acerba inter Saxonicos, Anglos,
Danos, Suecos, Borussos, aliosque
Præcones jurgia orirentur, timendum
que esset, ne etiam publica ac politica
Regnorum tranquillitas sensim everte-
retur, hinc præcipui, magisque obli-
vati hujus sectæ fautores partim a suis
Officiis amoti, partim in exilium pe-
næ Principum edicta fuere demandati, ut
que latius grassanti huic pestilentia
obviam iretur, non modo privata ubi
que conventicula fuere inhibita, eaque
in suis ædibus fieri indulgentes severe-
rissimis poenis mulctati & sectariorum
scri-

scripta, ac famosi libelli suppressi, sed Sæc. XVIII.
 etiam statutum, ut & illis, qui ali- A. C. 1730.
 quamdiu publico Dei cultu & sacra
 Synaxi abstinuisse deprehensi fuerint,
 tanquam Religionis contemptores ab
 omni munere honorifico excludantur,
 ad Patrinatorum officium imo & ad in-
 eundum matrimonium inhabiles de-
 clarentur, sique pertinaciter suis erro-
 ribus inhæserint, e patria expellantur,
 & suæ sectæ immortui sine Christiano
 ritu sepeliantur.

Cum autem ipsa pœnarum severi-
 tas hosce fanaticos in Silesia a suis er-
 roribus adeo non abduceret, ut etiam
 Cæsaris edicta Annis 1712. & 1723.
 emanata vilipenderent, hinc Impera-
 tor hoc anno die 21. Januarii. Viennæ
 adversus hosce Sectarios severissimum
 promulgari jussit edictum, vi cujus
 præceptum. I. Ut Dürschofensis Præco
 Joannes Sommer ex omnibus Austria-
 cæ Domus Provinciis tanquam tran-
 quillitatis publicæ perturbator exulet,
 ejusque scripta & libri omnino suppri-
 mantur, eoquod Pietismo addictissimus
 cum hujus sectæ hominibus arctam
 amicitiam, commerciam, & nocturna
 conventicula habuisset, scandalosos
 libros & præcipue Zinzendorffiana Bi-
 blia in patriam invexisset, iisque pas-
 sim distributis Pietismi propagandi
 studio



Sæc. XVIII.

A. C. 1730.

studio Orphanotrophium erigere, totis
 que viribus fanaticos errores jam
 plus nimio in his terris invalescentes
 promovere ac disseminare molitus
 fuisset. II. Joannes Steinmez, Mus-
 man & Samuel Saffad Teschenis Sub-
 urbii Præcones unacum Rectore Jesu-
 chovio & Cantore Sarganeckio a suis
 officiis amoveantur, eoquod sine Prin-
 cipis consensu Scholam aperire, sicut
 to Principis sui interdicto, & pecuniis
 multa centum aureorum insuperhabita
 clandestina conventicula celebrare, no-
 vamque sectam ab ipsamet Universitate
 Wittembergensi damnatam disseminare
 atque ex alieno territorio Sectarios Pe-
 tisticos ad Scholarum officia advocare
 præsumpsissent. Eodem edicto statu-
 tum, ut Judicium, quod de his tribus
 Prædicantibus, eorumque Orthodoxis
 Dresdense & Jenense Synedrion trans-
 fet, ad Cæsaream Curiam a sex Ecclesiæ
 Senioribus transmittatur ac demum
 Orphanotrophium unacum nonaginta
 illis Convictoribus ibidem receptum
 aboleatur, atque in alios usus conver-
 tatur. Inquiratur, qua auctoritate Lu-
 nicenses, Brigani, Wohlavienses Præ-
 dicantes Studiosis Lutheranis falsa
 doctrina imbutis docendi facultatem dele-
 rint, quot numero, & quo loco
 studiosi versentur, perscribatur. Quo-
 tum

tuor illi cives, qui ut fidei doctrinam Sæc. XVIII.
 Augustanæ Confessioni consonam re- A. C. 1730.
 jiciant, a quodam potenti Magnate
 se persuasos fuisse asserebant, patria ex-
 torres expellantur, prius tamen illum,
 qui hæc persuasisset, indicent & Præ-
 dicantes Pietismum eradicandi media
 proponant. Cum autem compertum
 esset, quod multi adolescentes Silesitæ
 in exteris Universitatibus studiis va-
 cent, & inde reversi dogmata suspecta,
 & ipsi etiam Confessioni Augustanæ
 contraria hauriant, in patriam inve-
 hant, & dein suis Auditoribus instil-
 lent, imo etiam illa, dum pro obti-
 nendis beneficiis sese examini subji-
 ciunt, occultent, ut primum postea
 illa evomant, hinc præfata tria Synedria
 Cæsareo regimini proponere jubentur,
 quibus mediis ejusmodi mala præverti
 possint. Eodem anno Sueciæ Rex
 Mense Martio scandalosas altercationes,
 quæ inter Grypswaldienses Præ-
 dicantes circa Pietismum ortæ sunt,
 extincturus edicto prohibuit, ne quis-
 quam loquendi aut scribendi modos
 Pietistis usitatos adhibeat, sed dun-
 taxat terminis sacre Scripturæ & Lu-
 theranæ doctrinæ consonis utatur,
 nullus quoque, nisi ad docendum sit
 rite vocatus, sese Theologicis contro-
 versis immisceat, vel alios in hæresis

Sæc. XVIII. suspicionem trahat, si vero de ea que
 A. C. 1730. piam suspectum sciat, clam & frater-
 ne illum admoneat, si vero is non re-
 puerit, desuper Superintendentem ces-
 tiorum reddat &c. Ejusmodi tamen
 edicta nimis erant infirma, ut venen-
 tam herbam, ne succresceret, præ-
 dire potuissent; ipsa enim radix & fe-
 lum, cui implantata erat, infectum
 fuit, quocirca ex Pietistis nonnulli ipsum
 Lutherum suæ sectæ authorem depre-
 dicabant, alii eundem Protoparentem
 suum incusabant, quod hic quidem
 ab initio Apostolicum fervorem jacta-
 rit, postea vero non nisi furioso natura-
 suæ impetu adactus, calamum arte
 puerit, humana commenta immisce-
 rit, & Spenero Pietistarum Principem
 faciem prætulit, ipsum vero Spenerum
 fidelissime secutus fuerit &c.

Haud magis profuit Bipontinus Dux
 suo edicto, quod hoc anno publice in
 omnibus Ecclesiis prælegi, & Anto-
 nium Pfasman Prædicantem suo ma-
 nere exutum exulare ideo jussit, eo
 quod rixas & jurgia cum P. Georgio
 Bastumeno Ord. S. Francisci Ducis Con-
 fessorio & cumInspectore Richtero
 continuo habuisset, ac palam docuisse
 nullum Concionatorem, nisi pietis-
 addictus esset, posse juxta S. Scripturam
 doctrinam fideliter prædicare, cum te-
 is

lis non sit illuminatus, imo nequidem Sæc. XVIII.
 proprie ad Concionatoris officium sit A. C. 1730.
 vocatus. Insuper hic fanaticus, postquam exilii sententiam perceperat, in graves indignasque querelas prorupit, eoquod non auditus, nec defensus patria excedere jussus esset. Verum nec hujus Prædicantis supplicio ceteri sapiebant, nec sua conventicula intermittebant, insuperhabito novo edicto, quod a Christiano III. Bipontino Duce Anno 1734. editum fanaticorum pertinacia ac perversitas nequiter elusit.

§. XCIII.

Liber quidam a S. Congregatione proscriptus.

Jam a longo tempore parvæ, ut sevo-
 cant, *Ecclesie* Theologi seu Janse-
 nistæ Ultrajectini desperatæ suæ causæ
 patrocinium opemque quærebant in
 dolis atque imposturis: Toti in eo
 erant, ut factionem suam non modo
 Sectariorum numero, sed & Virorum il-
 lustrum auctoritate famosiorem redde-
 rent; eo fine in censum suum revoca-
 bant Cardinales, Archiepiscopos, Epi-
 scopos, ac maximi nominis Principes,
 quos sibi, suisque commentis favisse
 fingunt, in vulgus spargunt, atque e-
 mentito eorum nomine libros, quos